

**Krótkie sprawozdanie z konferencji CEMR/EPSU w sprawie
“Rozszerzenia Dialogu Społecznego pomiędzy Władzami Lokalnymi oraz
Regionalnymi Nowych Krajów Członkowskich oraz Krajów Kandydujących”¹,
Budapeszt, 14 października 2005**

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem - brało w niej udział ponad 90 uczestników reprezentujących związki zawodowe oraz władze lokalne 22 państw europejskich (patrz: załączona lista). Debacie przewodniczyli: Aleksander AAGAARD, Przewodniczący Platformy Pracodawców CEMR (*CEMR – Rada Gmin i Regionów Europy*) oraz Joelle BERNARD Wice-Przewodniczący EPSU (*EPSU - Europejska Federacja Związków Zawodowych Sektora Usług*).

Uwagi wstępne oraz początek konferencji

Aleksander AAGAARD jako przewodniczący sektorowego komitetu d/s władz lokalnych i regionalnych, dokonał otwarcia konferencji, a uczestników przywitani Agnes CSER, Przewodnicząca Demokratycznych Związków Zawodowych Pracowników Socjalnych i Ochrony Zdrowia (EDDSZ) na Węgrzech oraz Antal KALMAN, dyrektor biura prezydenta Budapesztu d/s opieki zdrowotnej i równouprawnienia.

Aleksander AAGAARD przedstawił następnie w ogólnym zarysie prace sektorowego komitetu d/s władz lokalnych i regionalnych. Podkreślił, że EPSU oraz CEMR pragną wspierać wymianę doświadczeń w zakresie dialogu społecznego oraz rozpoznawac i wychodzić naprzeciw powszechnym obawom i niepokojom. Jego uwagi zostały załączone do niniejszego sprawozdania.

Prezentacja Komisji Europejskiej

Francois ZIEGLER (Komisja Europejska, DG Employment, Organizacja d/s Dialogu Społecznego) omówił rolę dialogu społecznego w osiągnięciu zgodnego wdrożenia reform i zbilansowania polityki ekonomicznej i społecznej w krajach europejskich. Podkreślił, że dialog społeczny stanowi integralną część "acquis communautaire" (artykuły 137-138 Traktatu WE) będąc jednocześnie częścią "Kryteriów kopenhaskich" jakie muszą spełnić państwa ubiegające się o członkostwo w UE. Jako taki, jest narzędziem rządowym, związanym z pojęciem "demokracji", które obejmuje demokrację bezpośrednią (wraz z dialogiem społecznym) oraz koncepcję równych możliwości dla wszystkich. Następnie p. Ziegler przedstawił w ogólnym zarysie rozwój dialogu społecznego w nowych krajach członkowskich w zakresie informacji, konsultacji oraz uczestnictwa pracowników, jak również istniejących trójstronnych i dwustronnych struktur dialogu społecznego.

Mówca podkreślił, że w niektórych obszarach polityki społecznej nowe kraje członkowskie pozostawały w tyle za krajami 'piętnastki' UE. Należy nasświetlić tu kilka problemów: brak organizacji pracodawców, spadająca ilość członków związków, słabe dwustronne struktury negocjacyjne na poziomie lokalnym i regionalnym, wyjątkowo niskie wynagrodzenia, wysoki poziom bezrobocia oraz zatrudnienie bez stałych dochodów. Podsumowując, F. Ziegler stwierdził, że aby zająć się tymi problemami, partnerzy powinni umocnić swe pozycje członkowskie w UE i uzyskać niezależność dla zawierania i realizacji umów zbiorowych.

¹ Zorganizowano przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej

W dyskusji, która się wywiązała, kilku uczestników zapytało co Komisja mogłaby uczynić w kierunku wsparcia dialogu społecznego po dokonaniu akcesji, w sytuacji gdy Komisja zaprzestaje sporządzania sprawozdań kontrolnych w zakresie realizacji kryteriów kopenhaskich². P. Ziegler przedstawił różne instrumenty wsparcia dialogu społecznego jakimi dysponuje UE (linie budżetowe UE, Europejskie Fundusze Strukturalne³, wsparcie logistyczne dla działalności międzysektorowej i sektorowej). Podkreślił on jednak, że możliwości ingerencji Komisji w sposób, jaki partnerzy społeczni oraz kraje członkowskie wybrały dla organizacji prowadzenia dialogu społecznego, są ograniczone, z uwagi na fakt, iż dialog społeczny jest procesem dobrowolnym i niezależnym. Rola Komisji oraz Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości jest zapewnienie przestrzegania zasad uczestnictwa w procesach demokratycznych, organa te nie mogą jednak określać w tej mierze konkretnych zasad. W przypadku poważnego naruszenia zobowiązań przez kraj członkowski, związki zawodowe lub pracodawcy mogą jako ostatni resort, informować Komisję o nadużyciach lub też składać skargi do ERS. Nowo powołana Agencja Praw Podstawowych może również w przyszłości spełniać rolę systematycznie monitorującego organu.

Prezentacja głównych wniosków z badania przeprowadzonego przez władze lokalne i regionalne

Tina WEBER z ECOTEC przedstawiła główne wnioski z badania przeprowadzonego wraz z Anne-Mari Nevela i Anna Drozd. Prezentacja stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

Tina Weber podkreśliła, że zaledwie kilka lat temu, w krajach poddanych badaniu, nie istniał praktycznie żaden dialog społeczny na szczeblu sektora władz lokalnych i regionalnych. Dlatego też, choć czeka jeszcze wiele wyzwań, nie można niedoceniać postępu, jakiego dokonano, ani też widocznej w wielu przypadkach woli politycznej, mającej na celu poprawę istniejącej sytuacji.

Po zakończeniu prezentacji, kilku uczestników przedstawiło uwagi dotyczące poszczególnych zagadnień dla swoich krajów. Zaproponowano im przesłanie zebranych spostrzeżeń w formie pisemnej do ECOTEC do końca października, wtedy bowiem kończą się prace nad opracowaniem sprawozdania.

Kilku uczestników wystąpiło z bardziej ogólnymi pytaniami dotyczącymi szczególnych aspektów dialogu społecznego, np.: jak działać w krajach, w których jedynie pracownicy i władza prowadzi dialog społeczny, a władze lokalne nie angażują się? Czy możliwe jest określenie, które sprawy winny być omawiane i na jakich poziomach? Jak wyjaśnić należy brak skutecznego dialogu społecznego w sektorze publicznym (w porównaniu do sektora prywatnego) pomimo wyższego zaangażowania związków zawodowych?

Debaty panelowe

Przewidziane na popołudnie debaty panelowe skupiły się na dwóch głównych tematach przewidzianego badania:

1. *Jakie są czynniki napędowe i umożliwiające sukces oraz przeszkody w procesie budowania dialogu społecznego w sektorze władzy lokalnej i regionalnej?*

² Należy jednak zauważyć, iż wprowadzenie niektórych strategii UE (np. Wytoczne w Sprawie Zatrudnienia) wymaga zaangażowania partnerów społecznych, co jest monitorowane przez Komisję.

³ Projekt rozporządzenia dotyczący nowego Europejskiego Funduszu Społecznego (2007-2013) przeznaczającego wsparcie finansowe dla administracji publicznej, co może także obejmować struktury dialogu społecznego.

2. *W jakim stopniu restrukturyzacja i modernizacja sektora publicznego wpływa na sektor władzy lokalnej i regionalnej? Jakie są podstawowe wyzwania na przyszłość?*

Prelegentami pierwszego panelu byli następujący uczestnicy: Kalle LIIVAMÄGI, Związek Zawodowy Pracowników Instytucji Państwowych i Samorządowych Estonii; Piotr CZUBINSKI, Prezydent Krasnika, Polska oraz Markus GUSTAFFSON, Szwedzkie Towarzystwo Władz Lokalnych i Regionów (SALAR).

Podczas drugiego panelu głos zabrali: Zafer ÜSKÜL, Związek Zawodowy Pracowników Miast i Usług Publicznych Turcji (Belediye-İs); Jozef TURCÁNY, Prezydent miasta Turcianske Teplice i Wice-Prezes Stowarzyszenia Miast i Społeczności Lokalnych Słowacji (ZMOS) oraz Peter NOLAN, Sekretarz Krajowy, IMPACT Irlandia.

Podczas dyskusji panelowych nasświetlono następujące kwestie:

- Rola rządów centralnych w ułatwianiu tworzenia struktur dla dialogu społecznego oraz w motywowaniu partnerów społecznych do negocjacji. Podczas gdy przeszkody prawne uniemożliwiają swobodę stowarzyszania, w praktyce uniemożliwiają one również rozwój dialogu społecznego, a brak czynnego wsparcia może również stanowić w tej kwestii przeszkodę. Ponadto, w przypadkach w których zakres oraz treść dialogu społecznego zależy od rządu centralnego, znikomy zakres pozostaje dla rozwinięcia dialogu na poziomie lokalnym i regionalnym.
- W wielu krajach objętych badaniem ma obecnie miejsce decentralizacja i choć odpowiedzialność zostaje przeniesiona na czynniki lokalne, decyzje finansowe, wraz z decyzjami dotyczącymi plac, pozostają nadal decyzjami podejmowanymi na szczeblu centralnym. Konieczność spójności społecznej i ekonomicznej wymaga spójności między regionami i miastami. Spójność taka mogłaby zapewnić skoordynowany dialog prowadzony na poziomie krajowym. Jeśli po każdej stronie występuje zbyt wielu aktorów, prowadzenie społecznego dialogu staje się coraz trudniejsze.
- Rola dialogu społecznego we wsparciu dla zgodnego wdrażania reform. Jako przykład podano ostatnie reformy w sektorze edukacji, gdzie obecność (lub brak) dialogu odegrała decydującą rolę.
- Żadna z dziedzin nie leży poza zakresem dialogu społecznego, lecz w sprawach delikatnych, jak np. w sprawie prywatyzacji, trudno zabierać głos. W wielu przypadkach prywatyzacja powodowana była brakiem finansów publicznych. W każdym jednak przypadku jest to kwestia konieczności rozszerzenia dialogu i włączenia do niego obywateli, a także kwestia uważnej oceny długoterminowego wpływu na ceny oraz jakość usług. Inną badaną kwestią dotyczącą wielu krajów była oferta udziałów pracowniczych w nowo prywatyzowanych przedsiębiorstwach.
- Wiele ustaleń podwykonawców przewiduje niskie wynagrodzenia i złe warunki pracy dla pracowników. Problemów tych można by uniknąć, gdyby władze publiczne określały w warunkach kontraktów publicznych, iż nie życzą sobie zatrudniania podwykonawców i/lub spełnienia wymogów pewnych norm, jeśli podwykonawcy zostaliby jednak zatrudnieni.
- Zarówno związki zawodowe, jak i organizacje pracownicze powinny w formie dialogu i negocjacji przedstawiać i podkreślać korzyści wynikające z członkostwa oraz przekonywać członków o korzyściach płynących z ustalenia norm dla poszczególnych stanowisk pracy. Pracodawcy i związki zawodowe podzielają pewne wspólne cele, np. równe możliwości, które promować można przez wspólne działania. Wiele związków zawodowych i organizacji pracodawców zapewnia także swym członkom indywidualne

usługi, choć ich świadczenie może napotykać trudności z uwagi na zbyt niskie składki członkowskie (lub jeśli istnieje zbyt wielu tzw. "free-riders").

- Przedstawiono również kilka uwag dotyczących roli prezydentów miast w społeczności oraz ich relacji ze związkami zawodowymi. Dały one początek dyskusji na temat znaczenia "demokracji uczestnictwa" oraz potrzeby przejrzystości i interakcji ze wszystkimi grupami społeczeństwa obywatelskiego.
- Na koncu podkreślono rolę procesu legislacji społecznej UE w promowaniu praw społeczeństwa. Mimo, iż "dorobek społeczny" pozostaje skromny w porównaniu np. z dyrektywami dla rynku wewnętrznego, istnieje wiele ważnych norm unijnych obowiązujących w obszarach takich jak zdrowie i bezpieczeństwo, warunki pracy, równouprawnienie, itp. Odgrywają one kluczową rolę w zapewnieniu minimalnego poziomu powszechnych norm i standardów wspomagających dążenie ku jedności krajów członkowskich. Z drugiej zaś strony, kilku uczestników wspomniało o negatywnym wpływie dyrektyw liberalizacyjnych UE na zatrudnienie oraz o potrzebie wpływu partnerów społecznych na przyszły kierunek polityki UE.

Podsumowanie i wnioski

W podsumowaniu, Angelika POTH-MOGELE, Dyrektor Strategiczny CEMR, przedstawiła główne punkty debaty. Podkreśliła, iż wiele kwestii przedstawionych w badaniu, dotyczących prywatyzacji i restrukturyzacji władzy lokalnej i regionalnej było wspólnych zarówno dla "starych" jak i "nowych" państw członkowskich, a także dla państw kandydujących. Stwierdziła, iż CEMR oraz EPSU zamierzają dokonać aktywnego uzupełnienia konferencji przedstawiając kwestie powszechnego zainteresowania dla kolejnego programu opracowywanego przez sektorowy komitet d/s władz lokalnych i regionalnych (który obecnie jest omawiany i obejmuje lata 2006-2007). Poparła również pomysł sporządzenia wytycznych dla prowadzenia dialogu społecznego, zwracając uwagę na jego znaczenie dla społecznych partnerów działających we władzach lokalnych i regionalnych w zakresie informacji, konsultacji, uczestnictwa oraz zgodnego wdrażania reform. Dyskusja podczas konferencji zwróciła uwagę na potrzeby kontynuacji prowadzenia badań nad podniesionymi kwestiami – przez organizowanie krajowych spotkań przy okrągłym stole i/lub wymianę doświadczeń – jak również monitorowanie i wsparcie prac dotyczących dialogu społecznego w poszczególnych krajach. Na zakończenie przedstawiła życzenie, by nowe kraje członkowskie oraz kraje kandydujące aktywnie uczestniczyły w przyszłych działaniach sektorowego komitetu d/s dialogu społecznego.

Carola FISCHBACH-PYTTEL, Sekretarz Generalny EPSU, zakończyła konferencję mówiąc, że procesy polityczne kształtują usługi publiczne. Przypomniała, iż władze lokalne nie przypominają innych dostawców usług i że obywatele są kimś więcej niż tylko "klientami". Dlatego ważne jest, by władze lokalne były w stanie swobodnie określić w jaki sposób dostarcza swe usługi obywatelom, uwzględniając zasadę sprawiedliwości społecznej oraz spójnego społeczeństwa. Dodała, że swoboda ta może być możliwa jedynie tam, gdzie istnieją realne społeczne alternatywy prywatyzacji. EPSU i CEMR są jednymyslnie zainteresowane poprawą jakości usług lokalnych i zwróceniem uwagi na ich udział w trwałym rozwoju.

Kolejne kroki

Kwestie stanowiące uzupełnienie konferencji zostaną omówione na następnym plenarnym posiedzeniu sektorowego komitetu d/s władz lokalnych i regionalnych, które odbędzie się w Brukseli dnia 31 stycznia 2006r.